

**4ο ΓΕΛ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ 3ο
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

**ΕΝΟΤΗΤΑ :
ΤΑ ΦΥΛΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΜΑ :
ΜΗΤΡΙΚΗ ΑΓΑΠΗ**

**ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΜΠΕΛΛΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΠΑΝΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΣ
ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΣ ΙΑΣΟΝΑΣ**

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ 2011-2012

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑ

- **ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
«ΕΓΚΩΜΙΟ» (Κ.Ν.Λ. Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, σελ.68-69)
  - ✓ Το ποίημα αναφέρεται στο λογοτεχνικό περιβάλλον της Α΄ Μεταπολεμικής γενιάς. Να βρείτε πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά και τους βασικούς εκπροσώπους της.
  - ✓ Η ποιήτρια θεωρεί τη μητέρα της ισάξια των ηρώων. Γιατί;
- **ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΧΤΣΗΣ**
« ΤΑ ΡΕΣΤΑ» (Κ.Ν.Λ. Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, σελ.293-297)
  - ✓ Ο Κώστας Ταχτσής θεωρείται από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της γενιάς του. Βρείτε πληροφοριακό υλικό για το έργο του και τη συμβολή του στην εξέλιξη της Λογοτεχνίας.
  - ✓ Πώς σκιαγραφείται η εικόνα της μητέρας στο συγκεκριμένο απόσπασμα;

Εγκώμιο, Β. Θεοδώρου

Λίγα λόγια για την ποιήτρια και το έργο της

Η Βικτωρία Θεοδώρου γεννήθηκε στα Χανιά το 1926 από μητέρα κρητικιά και πατέρα Σερβοέλληνα αγιογράφο. Είναι απόφοιτος του φιλολογικού τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το 1942 οργανώθηκε στην ΕΠΟΝ και συμμετείχε ενεργά στην Εθνική Αντίσταση, με αποτέλεσμα να εξοριστεί το 1948 διαδοχικά στη Χίο, το Τρίκερι και την Μακρόνησο.

Το 1952 αφέθηκε ελεύθερη ως "αδειούχος εξόριστη" μετά από ενέργειες του Χαρίδημου Σπανουδάκη, με τον

οποίο παντρεύτηκε αργότερα (1955), αφού προηγουμένως ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο πανεπιστήμιο, τις οποίες είχε αναγκαστικά εγκαταλείψει. Το 1956 απέκτησε τις δίδυμες κόρες της Ειρήνη και Μαρία.

Εμφανίστηκε στα γράμματα το 1957 με ποιήματά της που δημοσιεύτηκαν στην "Επιθεώρηση Τέχνης". Έκτοτε δημοσίευσε 12 ποιητικές συλλογές και 4 πεζά, στους πλέον έγκριτους εκδοτικούς αθηναϊκούς οίκους.

Το έργο της Β. Θεοδώρου, με σαφή πολιτική και κοινωνική χροιά, διακρίνεται για την ειλικρίνεια και την απλότητα των συναισθημάτων.

Το ποίημα, που ανήκει στη συλλογή *Ποιήματα* (1957), είναι αφιερωμένο από την ποιήτρια στη μητέρα της, που έχει πεθάνει. Σ' αυτό έρχονται στο νου της οι φροντίδες, ο αγώνας που έκανε η μητέρα της δουλεύοντας ως επιστάτρια για να τη σπουδάσει, καθώς και η συμπαράστασή της στις δύσκολες στιγμές της ζωής στη φυλακή.

Η Β. Θεοδώρου ανήκει στους αντιστασιακούς και κοινωνικούς ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς.

Χαρακτηριστικά Α΄ Μεταπολεμικής γενιάς 1945 – 1965

- Πίστη σε ηθικές, πολιτικές και κοινωνικές αξίες
- Όραμα για έναν κόσμο κοινωνικά και πολιτικά δίκαιο

Τάσεις:

- Αντιστασιακή ή κοινωνική ποίηση

Τα χαρακτηριστικά της τάσης αυτής ήταν η αγωνιστική διάθεση, η καταγραφή γεγονότων του πολέμου και ο ενθουσιασμός για έναν καλύτερο κόσμο.

Εκπρόσωποι: Α. Αλεξάνδρου, Μ. Αναγνωστάκης, Τ. Σινόπουλος, Τ. Λειβαδίτης, Κ. Κύρου, Γ. Δάλλας, Β. Θεοδώρου κ.α.

- **Νεοϋπερρεαλιστική ποίηση**

Χαρακτηριστικά:

- συνέχιση του υπερρεαλισμού
- ανεπηρέαστοι οι ποιητές από τις ιδεολογικές διαμάχες
- παρουσίαση της εφιαλτικής πραγματικότητας με τη γλώσσα
- τραγική αίσθηση της ζωής

Εκπρόσωποι: Ε. Βακαλό, Ν. Βαλαωρίτης, Ε. Καναβάτος, Δ. Παπαδίτσας Ε. Γονατάς, Μ. Σαχτούρης

- **Υπαρξιακή ή Μεταφυσική ποίηση**

Χαρακτηριστικά της τάσης αυτής ήταν τα χωρίς κοινωνικά ενδιαφέροντα, η μεταφυσική αγωνία και η έκφραση του άγχους του μοναχικού ανθρώπου μπροστά στο πρόβλημα της ζωής και του θανάτου, της καθημερινής φθοράς.

Εκπρόσωποι: Ο. Βότση, Γ. Κότσιρας.

Η ποιήτρια θεωρεί τη μητέρα ισάξια ηρώων. Γιατί;

Η ποιήτρια θυμάται τη νεκρή πια μητέρα της και με το ποίημα αυτό θέλει να πλέξει το εγκώμιό της. Η μητέρα είναι μια μορφή απλή και ταπεινή, που πέρασε τη ζωή της «παράμερα», περπατώντας δειλά και χωρίς ελπίδα ούτε για χαρά ούτε για δικαιοσύνη. Μοναδική της προσμονή η ανάπαυση που περίμενε από τον ουρανό. Και μοναδική της απασχόληση στη ζωή η αδιάκοπη εργασία για το μεροκάματο και για το ψωμί. Αυτές τις αρετές, την απλότητα, την ταπεινότητα και προπαντός την εργατικότητα, θέλει η ποιήτρια να εξυμνήσει, να εγκωμιάσει. Θεωρεί ότι το επίτευγμα της μητέρας της είναι τόσο σημαντικό ώστε της αξίζουν τα έπαθλα κι οι ανδριάντες που προορίζονται για τους μεγάλους ήρωες. **Η μητέρα τοποθετείται στο Ηρώο ισάξια με τους ήρωες, γιατί είναι και αυτή με τον τρόπο της ένας ήρωας. Ήρωας της δουλειάς, του μόχθου και της ζωής.** Η ποιήτρια θεωρεί ήρωες αυτούς που «κρατήσαν τη Ζωή και φύλαξαν το Δίκιο».

Αυτό έκανε και η μητέρα με την εργατικότητα, την τιμιότητα και την προσφορά της, πασχίζοντας καθημερινώς με αξιοπρέπεια να τα βγάλει πέρα.

Τα ρέστα , Κ. Ταχτσής

Λίγα λόγια για το συγγραφέα και το έργο του

Οι γονείς του Κ. Ταχτσή κατάγονταν από την Ανατολική Ρωμυλία. Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Στα επτά του, αναγκάστηκε να πάει στην Αθήνα για να ζήσει με τη γιαγιά του. Φοίτησε για δύο χρόνια στη Νομική Σχολή Αθηνών χωρίς να ολοκληρώσει τις σπουδές του. Για μια δεκαετία από το 1964 ως το 1974, έζησε σε διάφορες χώρες του εξωτερικού, όπου άσκησε διάφορα επαγγέλματα για βιοποριστικούς λόγους.

Ήταν άνθρωπος ειλικρινής που γνώρισε την έχθρα και τη φιλία πολλών. Κατά τη δικτατορία βρέθηκε αντιμέτωπος με την ασφάλεια ενώ κατά τη μεταπολίτευση πάλεψε για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων.

Τον Αύγουστο του 1988, βρέθηκε νεκρός στο σπίτι του στο Κολωνό. Οι εξετάσεις έδειξαν ότι πέθανε από στραγγαλισμό, δυο μέρες νωρίτερα.

Το έργο του

Ο Ταχτσής εμφανίστηκε στη λογοτεχνία, στις αρχές της δεκαετίας του 1950 με τα ποιήματα: «Δέκα ποιήματα», «Μικρά ποιήματα» και «Περί ώραν δωδεκάτην». Ακολούθησαν οι ποιητικές συλλογές: «Η Συμφωνία του Μπραζίλιαν» (1954) και «Καφενείο το Βυζάντιον» (1956).

Το 1962 κατάφερε να εκδώσει το μυθιστόρημα «Το τρίτο στεφάνι» με το οποίο καθιερώθηκε ως ένας από τους καλύτερους πεζογράφους της γενιάς του. Το 1972 εξέδωσε τη συλλογή διηγημάτων «**Τα ρέστα**» και το 1979 μια συλλογή αυτοβιογραφικών κειμένων με τίτλο «Η γιαγιά μου η Αθήνα».

Μετά το θάνατό του εκδόθηκαν τα βιβλία του:

- «Το φοβερό βήμα» (1989)
- «Από τη χαμηλή σκοπιά» (1992)
- «Συγγνώμη, εσείς δεν είσθε ο κύριος Ταχτσής;» (1996)
- «Τετράδιον εκθέσεων Κ. Ταχτσή» (1996)
- «Ένας Έλληνας δράκος στο Λονδίνο» (2002)

Το ποιητικό έργο του Κώστα Ταχτσή κινείται στα πλαίσια της θεματολογίας της καθημερινής ζωής και χαρακτηρίζεται από **έντονα λυρική διάθεση**, διάθεση η οποία μεταφέρθηκε και στα πεζά του. Το έργο που τον καθιέρωσε στο χώρο της

μεταπολεμικής ελληνικής λογοτεχνίας είναι το μυθιστόρημα **Το τρίτο στεφάνι**, μια ευφυής ρεαλιστική και ταυτόχρονα συχνά λυρική απεικόνιση της ζωής και της κοσμοθεωρίας των ελλήνων μικροαστών, που καλύπτει την περίοδο από τις αρχές του αιώνα μας ως τη σύγχρονη του συγγραφέα εποχή. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η **ψυχογραφική ικανότητα του Ταχτσή**, ιδιαίτερα στους γυναικείους χαρακτήρες του και η εξαιρετική φροντίδα της γλωσσικής του έκφρασης. Η πεζογραφία του αποδεικνύει μια **σαφή προσπάθεια πιστής καταγραφής της ελληνικής πραγματικότητας στις αληθινές της διαστάσεις**. Οι ήρωές του κινούνται μέσα σε ένα αστικό περιβάλλον που λίγο πολύ επηρεάζει τη ζωή τους. **Η μοναξιά και η περιθωριοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου, καθώς και η επίδραση του κοινωνικού αστικού περιβάλλοντος στη ζωή του, όλα αυτά βρίσκουν απεικόνιση μέσα στην πεζογραφία του Ταχτσή**. Μέσα από όλες αυτές τις διεργασίες, ο συγγραφέας κατορθώνει να δημιουργήσει αντιπροσωπευτικούς χαρακτήρες που ταιριάζουν με αυτόν του μέσου Έλληνα στη χρονική περίοδο την οποία απεικονίζει. Ωστόσο, παρά τα βιωματικά στοιχεία και τη ρεαλιστική απεικόνιση της σύγχρονης πραγματικότητας, από το έργο του δεν απουσιάζουν και τα μυθοπλαστικά στοιχεία.

Η συλλογή διηγημάτων Τα ρέστα, όπου ανήκει και το ομότιτλο κείμενο, αποτελείται από δώδεκα σύντομα διηγήματα που γράφτηκαν μεταξύ του 1964 και του 1971. Συγκεντρώθηκαν και εκδόθηκαν για πρώτη φορά όλα μαζί το 1972 από τις εκδόσεις Ερμής.

Τα διηγήματα αυτά δεν ακολουθούν τα κλασικά χαρακτηριστικά του είδους, αλλά, αντίθετα, διακρίνονται από μια αφηγηματική και θεματική πρωτοτυπία. Υπάρχει δηλαδή σ' αυτά η τάση της πρωτοπρόσωπης αφήγησης, γεγονός που δημιουργεί στον αναγνώστη την εντύπωση ότι ο αφηγητής ταυτίζεται με το συγγραφέα, ενώ συναντά κανείς και τη συχνή αναφορά σε αυτοβιογραφικού τύπου στοιχεία.

Ο αφηγητής και ήρωας της ιστορίας θυμάται την εποχή που ήταν μικρό αγόρι και τιμωρούνταν παραδειγματικά από τη μητέρα του κάθε φορά που χασομερούσε στο δρόμο ή έχανε τα ρέστα επιστρέφοντας στο σπίτι. Η ζωή του μικρού αγοριού με τη μητέρα του είχε διακυμάνσεις, στιγμές απόλυτης ευτυχίας αλλά και μεγάλης δυστυχίας. Χρόνια αργότερα, το αγόρι κάνει την αυτοκριτική του και προσπαθεί να ανιχνεύσει τις αιτίες της συμπεριφοράς της μητέρας του αλλά και τις επιπτώσεις της συμπεριφοράς αυτής στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του.

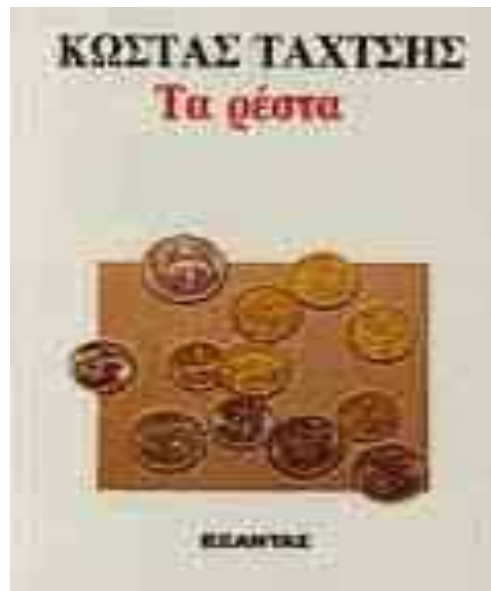
«Τα Ρέστα» - Πώς σκιαγραφείται η εικόνα της μητέρας στο απόσπασμα;

Η μητέρα στο κείμενο του Ταχτσή **σκιαγραφείται με την ματιά του ίδιου του συγγραφέα ως παιδί, αλλά και ως ενήλικα**, όπου πια έχει μια σχετική αποστασιοποίηση και μια διαφορετική οπτική γωνία.

Ως παιδί φαίνεται να έχει μια συγκεκριμένη εικόνα στο μυαλό του για την μητέρα του, η οποία χαρακτηρίζεται από ποικίλες μεταβολές στην διάθεση και στην ψυχολογία.

Κάποιες φορές, αν και σπάνια συμβαίνει αυτό, η μητέρα παρουσιάζεται ως ένας εύθυμος και χαρούμενος άνθρωπος που επαινεί τον μικρό της γιο στην κάθε ευκαιρία, κοινωνικοποιείται καθημερινά και αναπτύσσει φιλικές σχέσεις με όλους μέσω της ευχάριστης «αύρας» που εκπνέει. Όταν είναι χαρούμενη, φροντίζει, ακόμα, το γιο της ασχολείται με τις εργασίες του σπιτιού, καλλωπίζει τον κήπο και παίζει με τα παιδιά της γειτονιάς, πράγμα που δείχνει ότι **ανάλογα με την διάθεσή της**, και συγκεκριμένα όταν είναι “στις καλές της” **γίνεται ένας πολύ συμπαθητικός, υπομονετικός και φιλικός άνθρωπος** που μεταφέρει τριγύρω την χαρούμενη διάθεσή της και κάνει τον περίγυρό της ευτυχισμένο με κάθε τρόπο.

Αντίθετα, υπάρχουν μέρες κακόκεφη αγχώδης και αυταρχική. δυνατό τρόπο να γίνεται τον επικρίνει διαρκώς για τις πράξεις αυταρχικότητά της, τιμωρώντας τον ατμόσφαιρα που επικρατεί τότε στο καταθλιπτική, καθώς η μητέρα είναι κάνει εμφανές στο γιο της ότι “δεν ουσιαστικά **απρόσιτη και αδιάφορη**

κατά τις οποίες η μητέρα είναι Αυτές τις μέρες καταφέρνει με κάθε προσβλητική προς το μικρό της γιο, να του και να επιδεικνύει την σκληρά για κάθε του παράπτωμα. Η σπίτι είναι πολύ βαριά και συνεχώς κακόκεφη και αρνητική και σηκώνει πολλά-πολλά”. Έτσι φαίνεται **για το γιο της και την ίδια της την ζωή.**

Παρουσιάζεται ακόμα ως υποχρεώσεις της και μειώνει τον καταρρακώνει συνεχώς και τον οδηγεί έτσι στην σκέψη ότι είναι άνανδρος, άχρηστος και ανόητος. Η αρνητική της ψυχολογία και η υπερβολή της επίσης φανερώνεται με τα ίδια της τα λόγια, αφού, όπως αναφέρει, μετανιώνει για την ύπαρξη του γιου της και τον θεωρεί ανάξιο. Γενικά εκείνες τις μέρες η μητέρα είναι απλησίαστη και εχθρική...

μια **ανάξια μητέρα** που παραμελεί τις ίδιο της τον γιο, καθώς τον

Ο συγγραφέας, ως ενήλικας πια, εκφράζει ένα παράπονο για την μητέρα του, λέγοντας ότι ήταν υπερβολικά αυστηρή μαζί του ακόμα και όταν δεν ήταν απαραίτητο, και αυτό τον έκανε να την βλέπει αρνητικά, και τον οδήγησε στη επιθυμία να την εκδικηθεί. Έτσι λόγω της αυστηρότητας και της αυταρχικότητάς της μητέρας του τα λόγια της έχαναν την αξία τους, με συνέπεια να μην βελτιώνουν τον χαρακτήρα του νεαρού αγοριού, αντίθετα του προκάλεσαν αδιαφορία και απέχθεια στα λόγια της μητέρας του και στις πράξεις. Μέσα λοιπόν **από αυτό το παράπονο φαίνεται η θέληση για αναπλήρωση ενός κενού** στην καρδιά του μικρού αγοριού, το οποίο του κόστισε στη ζωή πολλά καθώς **ποτέ δεν κατάφερε να αποσαφηνίσει τη θέση της διχασμένης του μητέρας. Το ξέσπασμα του αφηγητή στις τελευταίες γραμμές του διηγήματος αποδεικνύει ότι δύσκολα θα συγχωρήσει τη μητέρα του για την επίδραση που άσκησε στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=393>
- 2) http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%8E%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%82_%CE%A4%CE%B1%CF%87%CF%84%CF%83%CE%AE%CF%82
- 3) <http://www.allbooks.gr/book.php?TitlesID=150042>
- 4) http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%B5%CE%BF%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%AF%CE%B1
- 5) Ζήρας Αλεξ., «Ταχτσής Κώστας», Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό 9β. Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1988
- 6) Παπαγεωργίου Κώστας Γ., «Κώστας Ταχτσής»,
- 7) Η μεταπολεμική πεζογραφία · Από τον πόλεμο του '40 ως τη δικτατορία του '67 Ζ', σ.250-289. Αθήνα, Σκόλης, 1988.